

Координаційна рада університету з удосконалення менеджменту науки: функції, склад, перші рекомендації

У нашому університеті створено Координаційну раду з удосконалення менеджменту науки. Рішення про це ухвалила Вчена рада на своєму засіданні 10 березня, а персональний склад і Положення про роботу цієї Ради були затверджені наказом ректора №7/75 від 24 квітня.

Головні функції Координаційної ради

Серед головних функцій Координаційної ради з удосконалення менеджменту науки – формування наукової тематики на засадах багатоканального фінансування через конкурсний відбір держбюджетних проектів; проектів, які підтримує Національний фонд досліджень; госпдоговірних тем; виконання досліджень і розробок у сфері національної безпеки та оборони; проектів і програм з міжнародної співпраці; розширення наукових контактів із закордонними науковими організаціями та колегами для виконання спільних досліджень і опублікування їх результатів у міжнародних наукових виданнях, що індексуються світовими наукометричними базами, тощо. А ще – реалізація університетської політики у сфері захисту інтелектуальної власності, підвищення якості патентно-ліцензійної діяльності, поліпшення позицій КПІ у світових і вітчизняних рейтингах, забезпечення і поліпшення організаційно-аналітичного супроводу підготовки заявок на участь науко-

вих колективів університету в конкурсах МОН України, Національного фонду досліджень, міжнародних грантових програм; пошуки можливостей покращення фінансового забезпечення наукових досліджень. Ну і, певна річ, удосконалення системи підготовки наукових кадрів – магістрів, докторів філософії та докторів наук, сприяння інтеграції наукової та інноваційної діяльності та освітнього процесу й багато іншого.

Склад Координаційної ради

До складу Координаційної ради ввійшли проректор з наукової роботи, проректор з навчальної роботи, проректор з навчально-виховної роботи, проректор з міжнародних зв'язків, начальник НДЧ, голови комісій Вченої ради з наукової та інноваційної діяльності, з агедації наукових кадрів, з освітньої діяльності, з міжнародної діяльності, з розгляду спеціальних питань, а також президент Наукового парку "Київська політехніка", керівник Стартап-школи "Sikorsky Challenge", голова Ради молодих учених та керівники низки департаментів і структурних підрозділів університету. Співголовами Координаційної ради стали голова Вченої ради університету академік НАН України Михайло Ільченко та перший проректор академік НАН України Юрій Якименко. Звісно, усі члени Ради свої обов'язки виконують на громадських засадах.

Перше засідання Координаційної ради

Перше засідання Ради відбулося 6 травня в дистанційному, певна річ, режимі. Зазвичай перші засідання подібних аналітично-дорадчих органів присвячуються вирішенню організаційних питань, утім не цього разу. Члени Координаційної ради відразу взялися за обговорення та вироблення рішень з найнагальніших питань забезпечення ефективної взаємодії наукових колективів і "зшивання" їх діяльності з навчальним процесом та підвищення ефективності участі наукових колективів КПІ у конкурсах на здобуття підтримки їхніх досліджень.

Отож першим учасники засідання, а ними були практично всі члени Ради, розглянули питання щодо узгодження освітніх програм факультетів та інститутів з діяльністю наукових груп, які у цих підрозділах працюють.

Другим у порядку денному засідання було обговорення плану дій з формування і відбору наукових проєктів від університету для участі в конкурсах Міністерства освіти і науки України, Національного фонду досліджень і Рамкової програми Європейського Союзу "Горизонт Європа".

Закінчення на 2-й стор. ➔

ОФІЦІЙНО

Координаційна рада університету з удосконалення менеджменту науки: функції, склад, перші рекомендації

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Завдання Ради – забезпечити координацію роботи університету в напрямках освіти, науки та міжнародної діяльності

"Спочатку наша Рада створювалася як орган Вченої ради. Але з огляду на важливість проблем, які їй доведеться вирішувати, та обсяг її функцій, до складу її увійшли не лише голови постійних комісій Вченої ради, але й проректори та керівники структурних підрозділів університету. Тобто, як представники наукових колективів, так і представники адміністрації. Саме тому, до речі, за наказом про створення Координаційної ради, вона має двох співголів. А вже проблема координації роботи університету в напрямках освіти, науки та інновацій у зв'язі з міжнародною діяльністю є для нас нині, без перебільшення, ключовою. Без її вирішення подальший розвиток університету буде неможливим, – підкреслив Юрій Якименко на початку обговорення першого питання порядку дня. – Наше існування, фінансування і рейтинги визначаються передусім освітнім процесом. Освітнім процесом за трьома циклами: бакалаврська підготовка, підготовка магістрів і підготовка PhD. І ці усі освітні, наукові та інноваційні компоненти є однаково для нас важливими. Особливо на рівні підготовки PhD, та й магістрів, для яких науковий супровід є вкрай важливим".

Згадав Юрій Якименко і про щойно набутий університетом дозвіл акредитації перших освітніх програм. Це були програми бакалаврські, але навіть на цьому рівні стало зрозумілим, наскільки важливим є якісний кадровий склад кафедр. Одним із вагомих критеріїв його оцінювання є науково-публікаційна складова діяльності викладачів, індекс Гірша тощо. Надалі розпочнеться акредитація програм магістерських і, особливо, PhD-програм, де ця складова розглядатиметься як одна з головних.

Слід зауважити, що підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації взагалі визначає рівень університету. При цьому кількість освітніх PhD-програм має збігатися з освітніми спеціальностями з їх трьома циклами підготовки. Таких спеціальностей в КПІ 43. На кожній з них в університеті має бути щонайменше одна наукова школа, що відповідає всім критеріям, які визначені для наукових шкіл. І всі науковці та наукові групи в університеті мають бути залучені не лише до науково-інноваційної діяльності,

але й до освітнього процесу. А замикати ланцюжок "освіта-наука-інновації" має міжнародна компонента, оскільки наукові групи повинні брати участь і в міжнародних проєктах та грантових програмах. Завдання щодо організації цієї взаємодії також покладається на Координаційну раду з питань менеджменту науки в університеті.

Про те, які саме наукові школи, що забезпечують науково-освітні програми з підготовки докторів філософії, працюють у КПІ, доповів на засіданні проректор з наукової роботи Віталій Пасічник. Нині, як зауважив він, триває аналітична робота щодо визначення того, як ці наукові школи залучені до підготовки магістрів і бакалаврів, і в який спосіб зробити цю інтеграцію ефективнішою.

Як здобути успіх у конкурсах

Під час обговорення другого питання порядку денного учасники засідання не лише розглядали загальні питання забезпечення ефективної участі наукових груп університету в конкурсах МОН, Національного фонду досліджень, Програми ЄС "Горизонт-Європа" та інших, але й ділилися власним досвідом участі в них. А ще обговорювали деякі, сказати б, технологічні секрети підготовки заявок на участь у таких конкурсах, які підвищують шанси на здобуття необхідної підтримки. Головними серед них, звісно, є тема роботи та правильне її формулювання, її актуальність, вибір галузі застосування, обсяг і вага наукового доробку членів дослідницької групи в цій галузі тощо. Говорилося і про можливість подання апеляцій в разі отримання необґрунтованих відмов у фінансуванні тих або інших проєктів, і про те, що в багатьох випадках наполегливе відстоювання своєї позиції може змінити ситуацію на користь дослідників.

До обговорення плану дій з формування і відбору наукових проєктів для участі в конкурсах долучилися 11 учасників засідання. Їхні пропозиції були враховані в рішенні Координаційної ради щодо забезпечення участі науковців університету в конкурсах.

Підсумки засідання підбив Михайло Ільченко. Він зауважив, що вже перше засідання Координаційної ради засвідчило, що до роботи в ній прийшла команда досвідчених фахівців, які зайняли дуже важливу нішу в питаннях управління університетом. Він також прокоментував проєкт рекомендацій, напрацьованих під час засідання. Доопрацьований та узгоджений з членами ради повний їх текст додаємо окремо.

Дмитро Стефанович

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПЕРШОГО ЗАСІДАННЯ Координаційної ради з удосконалення менеджменту науки в КПІ ім. Ігоря Сікорського 6 травня 2020 р.

I. Щодо підготовки проєктів університету на конкурс бюджетних тем МОН України:

1. Застосовувати систему першого етапу внутрішньої експертизи проєктів, що подаються на конкурс МОН України, з метою підвищення бальних оцінок проєктів шляхом їх підсилення, формуючи відповідний склад виконавців із різних наукових груп, різних кафедр або факультетів чи інститутів. Для цього НДЧ організувати роботу зі збору інформації від наукових груп щодо тематики майбутніх проєктів за 3-4 місяці до початку конкурсу.

2. Запровадити попередню експертизу проєктів молодих учених за участю НДЧ та Комісії Вченої ради з наукової та інноваційної діяльності з метою більш якісної їх підготовки, особливо у випадку формування наукового колективу, що складається з представників різних факультетів та інститутів, які працюють у різних галузях (технічних, інформаційних, соціальних, гуманітарних тощо) із залученням науковців НАН України.

3. Системно продовжувати адресну фінансову, моральну підтримку наших науковців стосовно їх публікаційної активності як одного з найвагоміших показників оцінки проєктів, поданих на конкурс.

4. Збільшити кількість експертів від нашого університету, які можуть проводити експертизу робіт зі спеціальної тематики, а також підтримувати проєкти від університету в конкурсах робіт подвійного застосування для сфери національної безпеки та оборони та з проблематики COVID-19.

5. Активніше використовувати механізм апеляцій для захисту своїх проєктів, особливо коли експертна оцінка в міністерстві занадто відрізняється від отриманої в університеті.

6. У порядку вдосконалення Положення про конкурсний відбір проєктів на рівні МОН України напрацювати пропозиції, в яких урахувати бальну підтримку проєктів, які мають завершуватися створенням експериментальних дослідних зразків, продажем ліцензій, оформленням документів захисту ноу-хау тощо.

II. Щодо підготовки проєктів університету на конкурси Національного фонду досліджень України (НФД):

1. НДЧ провести роботу з виявлення потенційних керівників проєктних заявок для двох конкурсів, що оголошуються 12 і 18 травня ц.р.

2. НДЧ забезпечити координацію подання грантових заявок, формуючи потужні команди і проєкти, що відповідатимуть умовам конкурсу НФД.

3. НДЧ вивчити досвід проведення перших конкурсів та узагальнити його впродовж місяця після оголошення результатів перших двох конкурсів НФД.

III. Щодо підготовки проєктів університету на конкурси з міжнародної співпраці:

1. Включити нові механізми активізації роботи факультетів, інститутів, кафедр, наукових груп і окремих учених у міжнародній сфері, зокрема задіяти нові елементи мотивації і звітності викладачів. У показниках рейтингів НПП посилити роль здобутків у міжнародній співпраці.

2. Комплексно розширити міжнародні програми (проєкти) співпраці з такими країнами, як Польща, Німеччина та Сполучені Штати Америки.

3. Вибудувати зв'язки по вертикалі – від ДМС до конкретної наукової групи через цілеспрямоване надання інформації про міжнародні гранти та конкурси до наукових груп, що спеціалізуються на відповідній тематичній конкурсній (гранту).

4. Приділити особливу увагу науковим групам молодих викладачів і вчених через інформування про нові можливості індивідуальних грантових програм наукової і навчальної мобільності, які надаються міжнародними програмами, фондами, співтовариствами, та допомогу участі в них.

5. Використовувати існуючі можливості міжнародної дослідницької інфраструктури як засобу, що надає ресурси та послуги науково-дослідним громадам та індивідуальним ученим для проведення досліджень і сприяння інноваціям для освіти.

6. Фахівцям департаменту з міжнародного співробітництва спільно з постійною комісією Вченої ради університету з міжнародних зв'язків здійснювати інші конкретні заходи з розширення міжнародної наукової мобільності згідно з окремою програмою діяльності.

Карантин: час нових можливостей і переходу на ефективні навчальні технології

Екстраординарна ситуація з тотальним переходом на онлайн-навчання розкрила багато проблем. Збільшився розрив між тими, у кого "все пропало і як це пережити", і тими, хто живе в нових реаліях, бачить можливості, працює й інвестує в себе.

Серед них і Людмила Булигіна, асистент кафедри інформаційної безпеки ФТП, вчителька інформатики 10-11 класів Політехнічного ліцею НТУУ "КПІ". В мережі вона активно контактує зі студентами, майбутніми абітурієнтами та їх батьками: навчає, консультує, розмірковує.

Ми спілкувалися наприкінці квітня. Людмила Вікторівна зауважила: "Я не сумую за студентами. Бо вони є: пишуть про нові якісні ресурси для спільної праці, про фреймворки, цікаві статті та івенти, пропонують своє бачення покращення практик і надсилають нові задачі".

Наводимо її розповідь про роботу в нових умовах.

Навчання під час карантину

Відгуки студентів різні, але можна виділити основні моменти:

1. Перехід на таку форму навчання був безболісним і ефективним там, де елементи онлайн-навчання вже були вбудовані в процес раніше.

2. Копіювання офлайн (неможливості спілкування в реальному часі) в онлайн не просто неефективне – неможливе.

Моя ідеальна модель дистанційного навчання в університеті виглядає так:

1. Усі учасники процесу знаходяться в постійній взаємодії, щоб перебудувати кожний курс під онлайн-формат. Для цього використовуються анонімні опитування, спільна праця, гнучке оцінювання для заохочення та мотивації.

2. Величезну роль відіграють ефективні комунікації "на рівних", враховуються особливості такого виду навчання для зменшення навантаження та перегляду форм проведення занять (відеозапис лекцій, розробка зміненого контенту для практик/лабораторних робіт, використання інших форм спільної роботи).

3. Адміністрація замість збору тонн "звітів" вирішує завдання допомоги, координації та максимальної підтримки викладачів і студентів.

Коротко про власний приклад проведення комп'ютерних практик у новому форматі.

Він не новий, і велика частина комунікацій побудована раніше, в офлайн-режимі. Захисти робіт з паперовими протоколами відійшли вже давно в минуле, тому студент виконує завдання, зберігає його на спільному ресурсі (використовуємо Google Drive, його достатньо), і сам додає коментар до таблиці групи, де прописані завдання згідно з РСО лектора та виставлені дедлайни. Обговорення теорії раніше відбувалось на парах, тепер є вибір: або записати скринка-

сти (запис відео) з поясненням, або зайти на Zoom-конференцію і відповіді на запитання.

З перших днів навчання використовується тестова система для задач з програмування, і робота в ній також прозора і видима всім студентам.

Як будувати онлайн-практичні заняття?

Вибір платформ достатній. Найпростіший варіант для старту за критеріями – безкоштовно, проста реєстрація, незалежність від платформи – може бути таким:

1. Google Drive: таблиці зі списками груп, відкриті для коментування всім учасникам. Це дає можливість викладачеві зменшити витрати часу на перенесення позначок про виконання завдань, достатньо лише переглянути елементи прямо в таблиці, а не шукати по різних месенджерах та поштах.

2. Telegram-канал з навчальними матеріалами з прив'язаними до нього чатом для зворотного зв'язку та обговорення.

3. Youtube-канал для запису відео з поясненнями та відповідями на типові запитання.

4. Zoom для діалогу зі студентами, розбором завдань, консультацій з відеозаписом цих конференцій.

5. Google Forms для анонімних опитувань та збору питань, а також тестування (не з метою контролю, а для самоперевірки знань студентами).

Що додає карантин? Лише одне: запис відео з розробками певних тем і питань за запитом студентів.

А ще можливість працювати над тим, для чого раніше не вистачало часу, – командними проєктами. Це не є обов'язковим, а лише пропозиція для охочих розібратися в темі краще на реальних завданнях створення ігрових стратегій, веб-розробок, мобільних застосунків. Порівняно з минулими роками команд стало більше, і проєкти цікавіші. Ще й під'єднали спільні ресурси, такі як Trello, GitHub в реальному, а не демонстраційному режимі. Тобто, маємо ще й бонус від карантину.

Чи є життя на карантині, крім навчання? Так.

Робота з абітурієнтами також перейшла в онлайн. Використовуємо такі варіанти комунікацій з абітурієнтами та батьками:

– Проблемні та інформаційні повідомлення, статті в групах Фейсбука та Telegram-каналах.

– Відеозаписи відповідей на отримані запитання.

– Zoom-консультації з батьками та абітурієнтами, які зберігаються на Youtube-каналі.

– Проведення тематичних зустрічей-конференцій за спеціальностями і просто в загальному форматі діалогів абітурієнт-студент.

Робота з абітурієнтами

У квітні День відкритих дверей КПІ AbimFest пройшов у режимі онлайн. Один з виступів стосувався очікування і реальності при вступі до вишу (лектор – викладач ФТП Л. Булигіна). Розповідь викликала жваве обговорення й додаткові запитання. У рамках Марафону факультетів на тему "Ви запитували? Ми відповідаємо" Людмила Вікторівна відповідає на них у відеороликах на Youtube-каналі. Наводимо деякі з відповідей.

Л. Булигіна

Профорієнтація: рекомендації та тестування. Варто поглянути на профорієнтацію з різних позицій. Приміром, з позиції університетів: скільки буде бюджетних місць та який бал ЗНО є прохідним. До того ж в Україні є багато ЗВО, які не дають якісної освіти. І доки ситуація не зміниться кількісно, вона не зможе змінитись якісно.

Часто-густо до вишів вступають люди, які не хочуть вчитись, не можуть вчитись, і в професійній діяльності навряд чи стануть лідерами. Так і в самому університеті є спеціальності і напрями, що набирають кращих випускників, які готові вчитись, мають високий бал ЗНО; і є набір тих, хто "прийшов з вулиці". Це імітація вищої освіти.

Питання тестування в наступному: ми, приміром, визначили, що людина відповідає напряму "А", а з напрямом "Б" у неї не складається. Тоді запитання: а що ми хочемо розвивати – напрям "А", і зробити його ще кращим, чи напрям "Б"? І тоді, отримавши результати, що я суперматематик, швиденько бігти і займатися музикою, співом, малюванням. Хто може визначити, який напрям обрати? Ніхто. На кого орієнтуватись? Ні на кого. Все, що ми робимо в житті, – це наш власний досвід, і він нас буде.

Вибирати не спеціальність, а галузь, або навіть предмет навчання. Не працюють ніякі батьківські поради. Коли бачу батьків на День відкритих дверей, мені завжди шкода дітей. Стоїть серйозний тато, красива розумна мама і абсолютно серйозно обговорюють, що той факультет кращий, бо син уже може працювати після другого курсу, цей також непоганий, бо дає три освіти за 4 роки. А поруч стоїть майже доросла людина, і в нього на обличчі написано: не хочу з вами тут бути. Можливо, якби я був один і поспілкувався з отими хлопцями, що регочуть у кутку, чи з тією дівчиною симпатичною, яка показує досліди, то, можливо, щось би і знайшов. Але з вами вибирати нічого не буду.

ЗНО – це простий тест на "середнього" учня, який вчиться більш-менш і трохи підготувався до іспиту. І цей тест дозволяє вступити до універ-

ситету і отримати вищу освіту. Якщо випускник, людина 17 років, має проблеми з навчанням, не може за наявними безкоштовними ресурсами підготуватися до іспиту, треба розібратися, що не так з алгоритмами, можливо, залучити інших людей, щоб допомогли. ЗНО – це маленький маркер, вхідний тест: чи здатна людина вчитись, щоб здобути більш-менш якісну освіту.

Що робити, якщо не знаю, чого хочу. Перше – визначити ідеальний результат, який би ви хотіли мати. Порада дорослим: напишіть на листочку, яка ваша ідеальна картинка, і старшокласник теж напише про свою. Потім порівняйте їх і шукайте, як це можна поєднати. Намалюйте кожний своє бачення, і з тих маленьких малюночків спробуйте скласти ідеальну картину: щоб кожен був почутий.

Що робити, коли старшокласник нічого не хоче. Історія моєї шкільної подруги з Ізраїлю. Дитина потребувала операції по слуху й інклюзивного навчання, тож родина емігрувала. Я з Донбасу, у нас "східний" менталітет. Навіть якщо батьки поважного віку, вони продовжують турбуватися про своїх дітей. А тій дівчині, на той час вона чула з апаратом, жила разом з мамою і своїм хлопцем, після 18-річчя мама сказала: ось у холодильнику ці полички мої, а ці – твої. Ось рахунки за квартиру – половина суми моя, половина – твоя. Я дуже щаслива, що в тебе настало повноліття. Я зробила все, що могла, тепер буду займатися своїм життям. Проїшло 5 років, у них усе добре. Мені здається, це і є відповідь на запитання: а якщо дитина нічого не хоче – ні вчитись, ні працювати. Поділитися фінансово.

Що нам дає карантин – це розуміння нашого власного вміння навчатися. Як у нас власні проблеми, що ми робимо, щоб ці проблеми зменшити, чи подобається нам навчатися? Це ще й час проаналізувати: як я навчаюся, що мені подобається, на який Zoom-урок біжу із задоволенням, а на який – увімкну звук та киватиму головою, а думатиму про той, що сподобався. Ми всі навчаємося: хтось допомагає бабусі розібратися з мобільним, хтось навчається шукати параграфи в книжці, батьки навчаються терпіння великого.

Людмила Булигіна – не лише кумир першокурсників, у яких веде практичні заняття, вона успішно керує науковими роботами ліцеїстів, які стають переможцями усіляких конкурсів, а потім приходять навчатися до Київської політехніки. Нещодавно відбувся онлайн-конкурс шкільних стартапів "Class IDEЯ", на який подано 5 проєктів під керівництвом викладачів КПІ ім. Ігоря Сікорського. Проєкт "Платформа "Toucan", ПЛ (10 клас), керівник Л. Булигіна (ФТП) – переможець конкурсу в номінації "Технічний стартап". Підготувала Н. Вдовенко

"Prestissimo", "Цегла", "Золота зірочка" та інші...

Комплекс історичних будівель Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" разом з його парком давно вже став однією з візитівок нашого вишу. Нині тут можна зустріти не лише студентів і викладачів, але й кінематографістів, художників та допитливих екскурсантів. Ба більше, останніми роками він є дуже популярним серед молодят, які прагнуть увічнити день свого одруження на тлі урочистих будівель і веж Київської політехніки. А силует першого корпусу надихнув дизайнерів на створення логотипу, який розміщується на багатьох книжках і журналах, що виходять друком в університетському видавництві. Ці будинки настільки органічно вписано в навкілля, що, здається, вони стояли тут завжди. Але це, звісно, не так. Наш університет міг виглядати інакше, а те, що він має бути саме таким, яким ми знаємо його тепер, було вирішено на конкурсі, участь у якому взяли декілька провідних архітекторів Російської імперії.

Рішення про створення в Києві "політехнічного інституту, що складається з кількох відділів, різних за спеціалізацією" було ухвалене на приватній нараді представників київських ділових кіл, науковців та членів міської думи, яка відбулася 25 листопада 1896 року в квартирі купця першої гільдії Лазаря Бродського під головуванням міського голови Степана Сольського. Менш ніж за два місяці по тому було утворено комітет зі створення нового навчального закладу, який очолив київський генерал-губернатор граф Олексій Ігнат'єв. Ще за кілька днів члени комітету створили спеціальну редакційну комісію для підготовки проекту статуту, навчальних програм і штату інституту тощо. Проте вже на початку 1897 року з

її складу було виділено підкомісію під головуванням цивільного інженера барона Г.В. Розена. Метою її діяльності стало вироблення програми всеросійського конкурсу на кращий проект будівель Київського політехнічного інституту.

З огляду на те, що спочатку запропонований всеросійський конкурс на "ескіз головної будівлі", з різних міркувань, не обіцяв дати очікуваних результатів, директор Департаменту мануфактур і торгівлі Міністерства фінансів (саме воно опікувалося створенням нового вищого технічного навчального закладу) Володимир Іванович Ковалевський організував в Санкт-Петербурзі обмежений (іменний) конкурс ескізних проектів будівель політехнічного інституту в Києві. Конкурс було оголошено "з умовою сплати по 1000 руб. за кожен наданий до терміну проект і видачі, понад те, 4000 руб. автору визнаного найкращим проекту після виправлення ним цього проекту згідно зі зробленими зауваженнями і підготовки його до виконання". До складу "Комісії Суддів за конкурсом на складання проектів будівель Київського Політехнічного Інституту Імператора Олександра II" входили: голова техніко-будівельного комітету при Міністерстві внутрішніх справ, голова Петербурзького товариства архітекторів, професор Інституту інженерів шляхів сполучення, тасмний радник Ернест Жибер; голова Техніко-будівельного комітету при Власній Його Імператорської Величності Канцелярії по установах імператриці Марії, академік і професор Імператорської Академії мистецтв, тасмний радник Роберт Гедіке; професор-керівник Вищого художнього училища Санкт-

Петербурзької Академії мистецтв Антоній Томішко; архітектор Санкт-Петербурзьких театрів, дійсний статський радник Олександр Гешвенд і архітектор при Училищі правознавства, академік архітектури Імператорської Академії мистецтв граф Павло Сюзор. Засідання комісії відбулися 4, 11, 14 і 15 березня 1898 року.

26 березня 1898 року член ради Академії мистецтв, інспектор з художньої частини при Департаменті торгівлі і мануфактур Альберт Бенуа привіз із Санкт-Петербурга проекти будинків політехнічного інституту, які були виконані запрошеними на конкурс архітекторами.

Будівельній комісії, створеній на базі підкомісії барона Розена, було представлено вісім проектів під такими девізами: 1)"Цегла", 2)"1898 рік в колі", 3)"Prestissimo" (дуже швидко), 4)"Подвійне коло", 5)"Золота зірочка", 6)"Українцям", 7)"Герб Києва", 8)"Casse-tête" (головоломка). У конкурсі брали участь відомі архітектори Юлій Бенуа, Олександр фон Гоген, Герман Грімм, Ієронім Кітнер, Олександр Померанцев, Володимир Цейдлер, Віктор Шретер із Санкт-Петербурга і Олександр Кобелев з Києва.

Коли проекти для ознайомлення громадськості було розвішано в головному залі Київської біржі, "А.М. Бенуа виявив готовність при огляді... представити необхідні пояснення". На засіданні Будівельної комісії 26 березня 1898 року була обрана ще одна підкомісія "для вивчення проектів планів і вибору того з них, який повинен підлягати здійсненню, а так само для вирішення питання про розпланування садиби інституту і вибору місць під забудову" під орудою новопризначеного директора КПІ В. Л. Кирпичова. Вона мала працювати спільно з Комісією Суддів".

Через поспіх, який супроводжував організацію конкурсу, складена програма виявилася здійсненою не в повному обсязі. Результат конкурсу засвідчив, що вимоги програми не змогли вміститися в заданий об'єм будівель в 15 400 кубічних сажнів. У конкурсних проектах об'єм коливався від 18 918 до 23 562 кубічних сажнів. Відповідно зросла і вартість проєктованих споруд.

За зовнішнім виглядом, художнім оздобленням і планувальними рішеннями будівлі різних проектів дуже відрізнялися один від одного. Різноманітність у розв'язанні поставленого завдання продемонструвала, як було вказано у висновках Комісії, "багатство фантазії, талант і досвідченість п.п. конкурентів і значною мірою ускладнює роботу Комісії Суддів".

Після всебічного і ретельного розгляду представлених робіт Комісія Суддів визнала кращими проекти Ієроніма Кітнера, Олександра Кобелева і Володимира Шретера. Першому з них було призначено призначену комітетом премію.

"Судді" наголошували, що саме проект під девізом "Prestissimo" "є найбільш задовільним і практично розв'язує завдання". Вони констатували, що його "слід віднести до павільйонного типу. Всі головні будівлі являють собою ряд різної довжини павільйонів, в яких уздовж світлих коридорів розташовані всі необхідні приміщення. Всі павільйони в загальному зв'язку; вони майже всі розташовані перпендикулярно шосе, торцем на південь, внаслідок чого освітлення для занять досить раціональне. <...> Взагалі проект цей за загальним утворенням окремих частин, зв'язку між ними, ➔

I. S. Kitner

Конкурсний проєкт головної будівлі (початковий). Архітектор І.С. Кітнер

Фасад головної будівлі КПІ після внесення до нього змін

Початковий проєкт хімічного корпусу. Архітектор І.С. Кітнер

Фасад хімічного корпусу з виконаними змінами

освітленням та іншими достоїнствами представляється таким, що найбільш задовільно розв'язав поставлену програму-завдання – з нього за подальшої розробки, усунення знайдених недоліків вийде зручний до виконання проєкт".

Автор виданої у 1898 році брошури "Київській політехнічеський институт императора Александра II-го (Краткий очерк его возникновения)" інженер шляхів сполучення і відомий державний та громадський діяч Артур Абрагамсон, своєю чергою, зазначав, що головна будівля інституту, розташована на "піднесеному місці відведеної під політехніку великої площі і видна на далеку відстань, <...> побудована із застосуванням оригінальних готичних мотивів з прекрасної київської блідо-жовтої цегли без штукатурки, буде, без сумніву, справляти імпазантне враження". Будівля хімічного відділення за розмірами звичайно є меншою за головну, "але вона не менш грандіозна, а як про спеціальний хімічний павільйон можна про неї сказати, що це найбільша з будівель в Європі, призначених винятково для викладання хімії та хімічної технології".

Перевагою обраного проєкту було визнано також "вдале розміщення будівель, що дає можливість розширення приміщень політехнікуму, якби згодом, по здійсненню цього проєкту, виявилася би потреба в такому розширенні". Зауважимо принагідно, що ця особливість запропонованого в проєкті просторового рішення дійсно стала у пригоді в роки подальшої розбудови КПІ.

У "Пояснювальній записці до проєкту Політехнічного Інституту імені Імператора Олександра II в м. Києві" зазначається: "Ділянка землі, яка обраєна під будівництво будівлі Інституту, міститься неподалік Брестського шосе, біля села Шулявки на горбистій місцевості, що має 15 саж. висоти над рівнем річки Дніпро. Всього землі під будівництво відведено до 33 десятин і належить до найздоровіших місцевостей Києва. Ґрунт, за дослідженнями П.Я. Армашевського, складається з гарного і гідного під будівництво піску з прошарком твердої глини. Вода до місця будівництва доставляється трубами (в 6 д.) з міського водопроводу. Весь Інститут складається з трьох основних груп будинків, які розміщені на вершинах двох пагорбів; у т. ч. на лівому, ближче до міста, зведено буде головний будинок для інженерного, механічного та сільськогосподарського відділень, а на правому відведено місце для хімічного павільйону. Між цими двома головними групами будівель будуть розміщені два житлових будинки для п.п. службовців і професорів, зі службами. Всі ці головні будівлі стоять на відстані від шосе на 100 сажень і відокремлені будуть від останнього насадженнями різних дерев і садовими квітниками. Позаду цих головних будівель розміщуються дослідна і електрична станції і поле для городів з фермою і скотним двором. Між ними будуть прокладені за вказівкою креслення на генеральному плані дороги відповідної ширини".

Внаслідок значного перевищення запитуваної суми над тією, яку було спочатку виділено для будівництва, підкомісія доручила архітекторові зробити "деякі зміни в розподілі окремих приміщень, призначених для навчальних цілей <...>, скласти остаточний проєкт залежно від запропонованого асигнування і за вказівками місцевої будівельної комісії".

Після внесення таких змін головна будівля залишилася триповерховою тільки в середній своїй частині, водночас на ній з'явилися оригінальні вежі, які нині є одним із символів інституту.

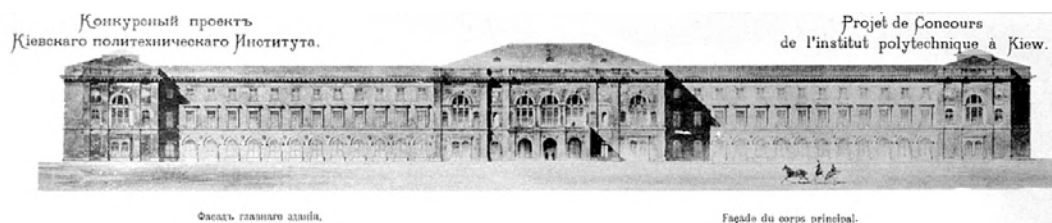
Хімічний корпус, порівняно з конкурсним проєктом, не зазнав таких значних змін, як головний.

Ігор Андрєєв, доцент кафедри МАХНВ ІХФ

КОНКУРСНІ ПРОЄКТИ ГОЛОВНОЇ БУДІВЛІ

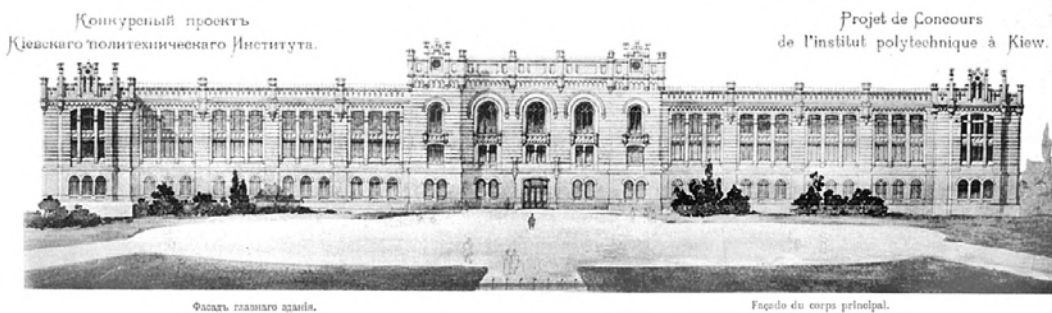
Архітектор В.О. Шретер

Архітектор О.Н. Померанцев

Архітектор В.П. Цейдлер

Архітектор О.І. фон Гоген

Архітектор Г.Д. Грім

Архітектор О.В. Кобелєв

Архітектор Ю.Ю. Бенуа

БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР

Книга про цікаві місця України

Наша газета у №17 від 7 травня повідомляла про зібрання "Матеріали співробітників газети "Київський політехнік" в Електронному архіві наукових та освітніх матеріалів КПІ ім. Ігоря Сікорського ELAKPI (<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30031>). Нещодавно воно поповнилося книгою провідного редактора Надії Ліберт "Цікава Україна: нотатки з подорожей", куди увійшли її публікації 2008–2019 рр.

В Україні слабо розвинений внутрішній туризм. Тому більшість із нас погано уявляють, скільки є місць, де варто побувати, щоб набратися вражень на все життя. Наша природа різноманітна, з багатим рослинним і тваринним світом: ліси, лісостеп, стеги, гори, великі і малі ріки та озера, морські узбережжя. У нас давня історія й багата культура. Деякі пам'ятки

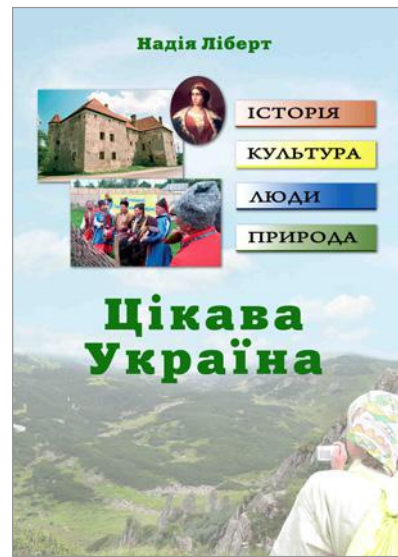
внесено до реєстру Світової спадщини ЮНЕСКО. А ще є чимало місць, де збереглися красиві народні обряди, які теж варто побачити.

Про все це написано в начерках, які увійшли до збірника. В одних ідеться про дива природи: Камінне село на Житомирщині, букові праліси Карпат, де вікові дерева сягають висоти 40 метрів, печеру Вертеба на Тернопільщині – із залишками трипільської культури, найзагадковіше озеро Карпат – Несамовите, гідрологічну пам'ятку природи "Оконські джерела" на Волині, Кінбурнську косу (Миколаївська область), острів Джарилгач і солоне Рожеве озеро у Херсонській області. В інших – про пам'ятки історії та культури: замок Сент-Міклош в Чинадієво, печерне місто Ескі-Кермен у Криму, історико-культурний комплекс "Замок Ра-

домисль" у Радомишлі, гончарну столицю України Опішню, Тараканівський форт на Рівненщині. Описано поїздку до "української Венеції" – містечка Вилкове у гирлі Дунаю та цікаві місця Кисва. Низку начерків присвячено дивам, які створені нашими сучасниками: страусина ферма в Ясногородці (Київщина), музей шоколаду у Тростянці, оздоровчий комплекс з термальними басейнами "Жайворонок" у Береговому, садиба зеленого туризму "Кельський двір" на Закарпатті та ін. Є розповіді про Сорочинський ярмарок, різдвяні свята в Карпатах тощо.

Книга ілюстрована кольоровими фото автора. Сподіваюсь, читачі прочитають її з інтересом. А прочитавши, захочуть побачити описані в ній дива на власні очі.

В. Миколаєнко

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ

Стипендіальна програма Міжнародного фонду Мацумае (Японія) Прийом заявок на участь

– **Хто є організатором програми?** – Організатором програми є Міжнародний фонд Мацумае – організація, що була заснована в 1979 році видатним японським ученим та політиком Шігейоші Мацумае з метою поглиблення обізнаності світової спільноти щодо Японії та сприяння розвитку мирних та дружніх міжнародних відносин шляхом надання молодим ученим з усього світу можливості проходити дослідницькі стажування в Японії.

– **Хто може взяти участь у програмі?** – До конкурсного відбору допускаються особи, які відповідають таким вимогам:

- мають науковий ступінь PhD (кандидата наук);
- мають вік не більше 49 років на момент подання заявки;
- займаються дослідженнями в галузі природничих наук, машинобудування або медицини;
- добре володіють японською або англійською мовами;
- не мають досвіду довгострокового перебування в Японії;
- є працевлаштованими у країнах свого громадянства та зобов'язуються повернутися до своїх країн після завершення стажування.

– **Яку підтримку буде надано учасникам програми?** – Учасники програми отримуватимуть по 220 тис. єн щомісяця протягом свого стажування (залежно від потреби та обсягів досліджень, стажування можуть тривати від 3 до 6 місяців та мають відбуватися у період між 1 квітня 2021 р. та 30 березня 2022 р.), 120 тис. єн на первинні витрати відразу після прибуття до Японії, квитки на переліт в обидві сторони між місцем проживання учасника та Токіо, а також безкоштовне медичне та особисте стра-

хування. Щороку стипендії призначаються приблизно 20 учасникам.

– **Де можна проходити стажування?** – Учасник може самостійно обрати японську установу, де реалізуватиме свій дослідницький проєкт. Такою установою може бути університет або інший заклад вищої освіти, науково-дослідний інститут, приватна наукова установа тощо. Обов'язковою умовою участі у програмі є отримання від відповідальних представників обраної установи згоди щодо прийняття кандидата на стажування перед поданням заявки.

– **Як узяти участь у програмі?** – Для подання заявки на участь необхідно надіслати пакет відповідних документів поштовим відправленням на адресу: The Matsumae International Foundation 4-14-46, Kamiogi, Suginami-ku, Tokyo, 167-0043 JAPAN. Усі документи подаються виключно англійською мовою. Документи мають бути надрукованими (а не написаними від руки) на папері формату А4 та не скріпченими між собою. До пакету входять такі документи:

1. заповнена форма заявки на участь у програмі;
2. детальний опис та план дослідницького проєкту (попередньо затверджений майбутнім науковим керівником у Японії);
3. копія найбільш значущої публікації кандидата (з авторефератом англійською, якщо публікація написана іншою мовою);
4. резюме кандидата (Curriculum Vitae), яке має містити повний перелік публікацій, із зазначенням місця та дати видання, співавторів, кількості сторінок тощо (назву публікації, що подається як документ №3, слід виділити у списку червоним кольором);

5. рекомендаційний лист від працевлаштованого кандидата, надрукований на офіційному бланку установи (лист повинен містити інформацію про наукові досягнення та академічні здібності кандидата, а також підтверджувати можливість надання йому/їй відпустки на період стажування);

6. копії усіх дипломів про вищу освіту (дипломи бакалавра, магістра та кандидата наук) із перекладом англійською. Кожна копія має бути засвідчена закладом, що видав диплом, або установою, де працевлаштований кандидат;

7. лист-запрошення від японської установи, що готова прийняти кандидата на стажування, із підписом майбутнього наукового керівника. Лист повинен бути надрукований на офіційному бланку установи та містити, зокрема, таку інформацію: підтвердження періоду стажування; підтвердження теми та змісту дослідницького проєкту; підтвердження наявності в японській установі відповідних умов для проведення досліджень; підтвердження домовленості щодо місця проживання кандидата на час стажування.

– **Де можна ознайомитися з детальними умовами участі у програмі?** – З детальними умовами участі у програмі можна ознайомитися на сторінці Міжнародного фонду Мацумае в інтернеті (<http://www.mif-japan.org/fellowship/announcement/?hl=en>) та в офіційному буклеті програми (<http://www.mif-japan.org/wp-content/uploads/2015/05/lade04f5d8129d574a0cf8c9ff7312e80.pdf>).

– **Коли закінчується термін подання заявок?** – Заявки приймаються виключно поштовим відправленням до 30 червня 2020 року. Результати конкурсу будуть оголошені на сторінці Фонду в інтернеті у грудні 2020 р.

Інф. ДМС

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
<http://www.kpi.ua/kp>

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@kpi.ua
☎ гол. ред. 204-85-95; ред. 204-99-29

Головний редактор
Д.Л. СТЕФАНОВИЧ

Почесний редактор
В.В. ЯНКОВИЙ

Провідні редактори
В.М. ІГНАТОВИЧ
Н.Є. ЛІБЕРТ

Додрукарська підготовка
матеріалів

О.В. НЕСТЕРЕНКО

Дизайн та комп'ютерна верстка

І.Й. БАКУН

Коректор
О.А. КІЛІХЕВИЧ

Реєстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня КПІ ім. Ігоря Сікорського,
видавництво «Політехніка»,
м. Київ, вул. Політехнічна, 14,
корп. 15
Тираж 500

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.